

TALABALARNING KIMYODAN MASALA YECHISHDA IJODIY TAFAKKURNING INTELLEKTUAL QIYINCHILIKLARI

Artikov Maqsud Baxadirovich

assistent

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

E-mail: maqsudartiqov92@gmail.com

ANNOTATSIYA

Talabalarda barcha turdagi ijodkorlik uchun umumiy ijodiy fikrlash qobiliyati va hamkorlik qobiliyatini yanada rivojlantirish va shu bilan birga ijodkorlik motivatsiyasi hamda turli bilimlardan foydalanish tajribasini shakllantirish muhim omil hisoblanadi.

Kalit soʻzlar: Ijodiy hamkorlik qobiliyati, ijodiy fikrlash qobiliyati, ijodiy muammolar, ijodiy masalalarni hal qilishda kimyoviy bilimlardan foydalanish tajribasi, intuitiv yechim izlash.

INTELLECTUAL DIFFICULTIES OF STUDENTS' CREATIVE THINKING IN CHEMISTRY PROBLEM SOLVING

Artikov Maqsud Baxadirovich

Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz, assistant

E-mail: maqsudartiqov92@gmail.com

ABSTRACT

It is an important factor to further develop the general creative thinking ability and cooperation ability in students for all kinds of creativity, and at the same time to form the motivation of creativity and the experience of using various knowledge.

Keywords: Ability to creative cooperation, ability to think creatively, experience using chemical knowledge in solving creative problems, creative issues, searching for intuitive solutions.

Kimyodan masalalar yechishda talabalarning ijodiy masalalarni bajarishda fikrlash va oylash qobiliyati, shu bilan bir qatorda talabalarning terang dunyoqarashi shakllanishi muhim hisoblanadi.

Xotirasi va mantiqiy fikrlashi rivojlangan ko‘plab talabalar murakkab (lekin odatiy masalalarni) ko‘p kuch sarflamasdan hal qilishga odatlangan. Qolaversa, o‘qituvchilar buni o‘z iste’dodining namoyon bo‘lishi deb bilishadi. Asl nusxani izlash talabadan katta kuch talab qiladi. Agar vazifa qiyinchiliksiz hal etilsa, uni ijodiy deb e’tirof etib bo‘lmaydi. Ushbu muammoni hal qilish uchun talaba allaqachon zarur vositalarga ega edi. Ijodiy yechim bir qator muvaffaqiyatsiz urinishlardan so‘ng, chuqur, ichki ziddiyat sharoitida, talaba yechimdan bosh tortganda (keyin u o‘qituvchining yordamiga muhtoj) yoki uning boshida to‘satdan samarali g‘oya paydo bo‘ladi.

Ijodiy fikrlash mantiqiy harakatlar va intuitiv-majoziy konstruktsiyalarni uyg‘unlashtirish qobiliyati bilan ham ajralib turadi. Shunday qilib, ijodiy jarayonning (intuitiv yechim izlash) tafakkurning obrazli tuzilishi hukmronlik qiladigan bosqichini ajratib ko‘rsatadi.

Kimyoni o‘qitish jarayonida shakllangan ijodiy faoliyat tajribasining tarkibiy qismi sifatida talabalar tomonidan hal qilingan barcha o‘quv ijodiy vazifalari (muammolari) mavjud. Bu komponent ijodiy faoliyatning protsessual va mazmunli xususiyatlarini o‘zida aks ettiradi. Shubhasiz, ta’lim muammolari qanchalik ko‘p hal qilinsa, o‘quv ijodiy tajribasi mazmuni shunchalik boy bo‘ladi, bu ko‘p jihatdan talaba tomonidan qo‘llaniladigan o‘quv kimyoviy material bilan bog‘liq.

Hal qilingan ijodiy masalalarning to‘planganligi sababli, har bir talaba evristik original yechimni topishning umumiy usullarini (yondashuvlarini) o‘zlashtiradi: ob'ektning yangi funksiyasini ko‘rish, ob'ektning tuzilishini tushunish, muqobil

yechimni izlash, ilgari ma'lum bo'lgan yechimlarning ma'lum usullari, qaror-da'vo doirasini kengaytirish; turli yechimlarni tahlil qilish va taqqoslash; yechimlarni chuqur o'rganish; oraliq qidiruv natijalarini aniqlash va hokazo. Ijodiy muammolarni hal qilish uchun talabalar tomonidan to'plangan umumiy yondashuvlar ma'lum darajada ijodkorlikning protsessual xususiyatlarini aks ettiradi.

Mazmunli xususiyatga ega bo'lgan komponent sifatida faqatgina kimyodagi bilimlardan muammolarni hal qilishda foydalanish tajribasini ajratib ko'rsatish mumkin. Moslashuvchan va ongli bilimsiz ijodkorlik mumkin emas. Shu bilan birga, ijodkorlikni o'quvchilar bilimining moslashuvchanligi va ongliligini oshirish vositasi sifatida ko'rish mumkin. Bu, go'yo yopiq mantiqiy doiraga o'xshaydi.

Undan chiqish yo'li - o'quvchilarni asta-sekin ijodkorlikka jalb qilish, ya'ni, bilim darajasi va sifatiga mos keladigan topshiriqlarni berish bo'lib hisoblanadi. Ijodiy topshiriqlarni o'quvchilarning fikrlash va qayta fikr yuritish qobiliyatini oshirish vositasi sifatida ham ko'rish mumkin. Bunday qobiliyat (fikrlash) bo'lmasa, yuqori sifatli bilimlarga erishish mumkin emas.

Shunday qilib, kimyo bo'yicha ijodkorlik uchun motivatsiya, ijodiy hamkorlik qobiliyati, ijodiy fikrlash qobiliyati, muammolarni hal qilish uchun kimyoviy bilimlardan foydalanish tajribasi, hal qilingan kimyoviy ijodiy muammolarning butun to'plami, shaxsiy ijtimoiy tajribani kimyoni o'rganishda shakllangan ijodiy faoliyat tajribasi sifatida belgilash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI: (REFERENCES)

1. Семенов И.Н. Системный подход к изучению организации продуктивного мышления. //Исследование проблем психологии творчества. —М.: Наука, 1983. — С.27-61.
2. Mirkomilov SH.M., Omonov X., Raxmarullayev N.G'. Kimyo o'qitish metodikasi. T.: "Moliya iqtisod". 2013.
3. M.Nishonov, Sh.Mamajonov, V.Xujaev. Kimyo o'qitish metodikasi. Toshkent-2002
4. L. V. Golish. Talimning faol usullari : mazmuni, tanlash, amalga oshirish, Toshkent. , O'rta maxsus kasb-hunar talimi markazi. 2011-yil.